

پیش‌بینی رضایت از رابطه هنگام نامزدی بر پایه ویژگی‌های شخصیتی، عوامل خانوادگی، همسانی شخصیتی و خانوادگی

The prediction of the relationship satisfaction during engagement period based on the personality characteristics, family factors, personality, and family similarity

Mokhtar Arefi

مختار عارفی*

Abstract

The engagement period is the beginning of marital bond that self-awareness of the engaged persons and interpersonal interaction in this period could help stabilize their marital life. This study carried out with the aim of the prediction of the relationship satisfaction during engagement period based on engaged persons' personality characteristics, family factors and personality and family similarity. The method of the study was correlation. Among 3,000 premarital couples living in Kermanshah in 2015, 500 couples selected using Cochran's formula and multistage cluster sampling method. The data were gathered using questionnaire researcher made of personality and family characteristics and the subscale of relationship from Enrich's questionnaire (Olson et al, 1987). In order to analyze the data, coincident regression analysis and Pearson's correlation coefficient were used. The results indicated that the personality characteristics (happiness, sociable, patience, obedience, and conscientiousness) predicted positively the relationship satisfaction during engagement period (60%). Also the characteristics of family atmosphere, parent's marital satisfaction and the relationship with the mother can positively predict the relationship satisfaction during engagement period (53%). Finally, personality and family similarity overall could predict 14% of variances in satisfaction relationship during engagement period. According to these research findings can be said that people during engagement period have satisfaction when they have a same personality and family profile to that of their engaged person. Specialist of premarital counseling field could simplify appropriate mate selection for their clients by considering the degree of the similarity in the personality and family characteristics.

Keywords: relationship satisfaction, personality characteristics, family factors, personality and family similarity, engagement period

چکیده

دوره نامزدی سرآغاز پیوند زناشویی است، آگاهی نامزدها به خود و همکنش میان فردی این دوره می‌تواند به استوار شدن زندگی زناشویی آن‌ها یاری رساند. پژوهش با هدف پیش‌بینی رضایت از رابطه هنگام نامزدی بر پایه ویژگی‌های شخصیتی، عوامل خانوادگی و همسانی شخصیتی و خانوادگی نامزدها به انجام رسیده است. روش پژوهش همبستگی است. از میان ۳۰۰۰ جفت از زوج‌های عقد کرده پیش از پیوند زناشویی ساکن کرمانشاه در سال ۱۳۹۴ با به‌کارگیری فرمول کوکران شمار ۵۰۰ زوج به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای گزینش شدند. داده‌ها با به‌کارگیری پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته ویژگی‌های شخصیتی و خانوادگی و خرده سنجه ارتباط پرسشنامه انریچ (اولسن و همکاران، ۱۹۸۷) گردآوری شد. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل رگرسیون هم‌زمان و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. برآمدها نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی (شادمانی، اجتماعی، شکیبایی، پیرو و وظیفه‌شناسی) رضایت از رابطه هنگام نامزدی را به‌طور مثبت پیش‌بینی می‌کنند (۶۰٪). همچنین، ویژگی فضای خانواده، رضایت زناشویی پدر و مادر و رابطه با مادر به‌طور مثبت رضایت رابطه هنگام نامزدی را پیش‌بینی می‌کنند (۵۳٪). سرانجام، همسانی شخصیتی و خانوادگی روی هم توانست ۱۴٪ پراکنش رضایت از رابطه دوره نامزدی را پیش‌بینی کند. بر پایه یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که افراد هنگامی در دوره نامزدی احساس رضایت دارند که از پروفایل شخصیتی و خانوادگی همسان با پروفایل همسرشان برخوردار باشند. متخصصین گستره مشاوره پیش از ازدواج می‌توانند با در نظرگرفتن به اندازه همسانی‌های شخصیتی و خانوادگی گزینش همسر شایسته را برای مراجعین آسان سازند

واژگان کلیدی: رضایت از رابطه هنگام نامزدی؛ عوامل خانوادگی و ویژگی‌های شخصیتی

مقدمه

ازدواج‌های باثبات و باکیفیت برای تأمین سلامت فردی، خانوادگی و اجتماعی یک بایستگی به شمار می‌آیند. تعارضات زناشویی و طلاق تهدیدهایی جدی برای واحد زناشویی هستند که استواری و کیفیت ازدواج را به چالش کشیده و مایه بروز پیامدهای منفی روانی، بدنی، اجتماعی و اقتصادی می‌شوند. تأثیر منفی بر سلامت بدنی، افسردگی و بهره‌وری پایین در کار (مارکمن، استنلی و بلمبرگ، ۱۹۹۴) از جمله این پیامدهاست. افزون بر آن، تعارضات زناشویی برای فرزندان نیز پیامدهای منفی سهمگینی دارند. احتمال بالای بروز اختلالات منش، اضطراب، افسردگی و بزهکاری نوجوانی (اشنایدر و رگیرتس، ۲۰۱۵)، بروز مشکلات آموزشی زیاد (تحصیلی و رفتاری) برای نوجوانان (استورکسن، رويسامب، هولمن و تامبز، ۲۰۰۶)، ازدواج ناموفق و تکرار الگوهای یاد گرفته شده از زندگی پدر و مادر (بروکس^۱، ۲۰۰۸، به نقل از قماشچی، ۱۳۸۷) مواردی از این پیامدهاست.

آمارهای تراز طلاق در کشورهای پیشرفته از تراز بالای شیوع طلاق خبر می‌دهند. برای نمونه در آمریکا نسبت طلاق ۵۰ درصد، در آلمان ۴۰ درصد و در استرالیا و انگلستان ۴۰ تا ۴۵ درصد گزارش شده است (مرکز پیشگیری و مهار بیماری‌های آمریکا، ۲۰۱۰، به نقل از عارفی، ۱۳۹۱). آمارهای منتشر شده در داخل کشور از ۶ درصد تا ۱۳ درصد گزارش شده‌اند که ۲۰ درصد همه طلاق‌های کشور در شهر تهران اتفاق می‌افتد. اگرچه بنا به آمارهای ارائه شده نسبت طلاق در ایران در هم سنجی با کشورهای پیشرفته به تراز قابل توجهی پایین است. به نظر می‌رسد با توجه به نبود آموزش‌های نظام‌مند مهارت‌های زندگی خانوادگی و سرانجام نبود آشنایی زوجین با مهارت‌های نخستین زندگی زناشویی، راه‌بندها و پیچیدگی‌های قانونی موجود بر سر راه پایان دادن به روابط زناشویی نامطلوب و نگرش منفی به طلاق در بافت اجتماعی- فرهنگی موجود که حفظ ازدواج‌ها را در پی دارد، واحدهای زناشویی تراز پایینی از کیفیت و رضایت را تجربه می‌کنند و در موارد فراوانی به‌جای گزینه طلاق شیوه "بسوز و بساز" برمی‌گزینند.

اگرچه داوری باریک‌بینانه‌تر درباره کیفیت ازدواج در کشور نیازمند داده‌های پژوهشی بیشتر و

^۱.Brooks

داده‌های آماری دقیق‌تری است ولی بررسی همین آمارهای منتشرشده و تجربیات شخصی حاصل شده از کار با مراجعین گوناگون این اندیشه را تقویت می‌کند که مشکلات زناشویی شدید شیوع گسترده‌ای در کشور دارد. این امر ایجاب می‌کند که کارآزمودگان و پژوهشگران خانواده به کسب دانش کافی از ماهیت مشکل و تدبیر مداخلات مبتنی بر دانش ایجادشده اقدام نمایند.

آنچه آشکار است مشکلات زناشویی در یکدم بروز نمی‌یابند. پژوهش‌های طولی (اسمیت، ویوین و الری، ۱۹۹۹؛ اشنایدر و رگیتس، ۲۰۱۵) انجام گرفته در گستره ازدواج و روابط صمیمی، نمایانگر این است که با شناسایی و پژوهش کیفیت رابطه پیش از ازدواج می‌توان کیفیت رابطه پس از ازدواج را پیش‌بینی کرد. بازبینی پیشینه موضوع نشان می‌دهد که عوامل بی‌شماری به‌عنوان متغیرهای پیش‌بینی‌کننده رضایت زناشویی پس از ازدواج شناسایی شده‌اند. دانش خانواده‌گواه کوشش‌های گسترده‌ای برای شناسایی متغیرهای اثرگذار بر کیفیت و استواری زناشویی و پیش‌بینی پیامدهای ازدواج بر پایه آن متغیرها بوده است. پژوهش‌های بسامان و طولی انجام گرفته درباره نارضایتی زناشویی و فروپاشی ازدواج (مانند فور و اولسون، ۱۹۸۶؛ جوانمرد و محمدی، ۲۰۱۳؛ مای سون چونگ، ۲۰۱۴)، پیش‌بینی پیامدهای زناشویی با به‌کارگیری پرسش‌نامه‌های جامع ارزیابی پیش از ازدواج (فور، مونتل و اولسون، ۱۹۹۶)؛ و بازنگری و جمع‌بندی پژوهش‌های انجام گرفته در گستره مشاوره پیش از ازدواج (ومبولت و ریس، ۱۹۸۹؛ لارسن و هولمن^۱، ۱۹۹۴؛ باسپی، هولمن و تانیگوچی، ۲۰۰۱؛ هولمن و همکاران^۲، ۲۰۰۱؛ شاکریان^۳ و همکاران، ۲۰۱۴) فهرستی جامع و طولانی از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده پیامدهای زناشویی به دست می‌دهد.

با دوباره نگریستن پژوهش‌ها می‌توان چندین موضوع را استنباط نمود. نخست، تراز دانش موجود از عوامل اثرگذار بر پیامدهای زناشویی در بافت فرهنگ فردگرایی غربی به پختگی و تکامل قابل قبولی رسیده است. شناسایی و مقوله‌بندی جامع متغیرهای اثرگذار و توفیق کمابیش چندین پرسشنامه ارزیابی پیش از ازدواج در پیش‌بینی پیامدهای زناشویی بر پایه متغیرهای پیش از ازدواج، دلیل این ادعاست. دوم، این متغیرها در بافت فرهنگی - اجتماعی خاصی مفهوم‌سازی شده‌اند و در همه کشورها و بافت‌ها

¹. Larson, & Holman

². Holman,

³. Shakerian

نمی‌توانند مصداق داشته باشند. نمایان است که هنجارهای فرهنگی به‌ویژه از نقطه‌نظر فردگرایی و قطب ناهمسوی آن، جمع‌گرایی کاربردهایی نیرومند برای درک ماهیت روابط خانوادگی و زناشویی دارند. فرهنگ فردگرا بر اهداف مرتبط با هویت شخصی افراد برتری قائل است درحالی‌که فرهنگ جمع‌گرا بر ارزش خانواده گسترده و اجتماع تأکید دارد. فرآیند برگزیدن همسر و ازدواج و ترکیب عوامل اثرگذار بر پیامدهای ازدواج، به اندازه قابل توجهی در فرهنگ‌های فردگرا و جمع‌گرا متفاوت است.

پژوهش‌های داخلی انجام‌گرفته درباره پیامدهای زناشویی مانند طلاق (سلطانیان، ۱۳۸۰)، رضایت زناشویی (گودرزی، ۱۳۷۸)، تعارضات زناشویی و کیفیت زناشویی (باقری، ۱۳۸۰) در هم سنجی با روند تکاملی پژوهش‌های خارجی از کیفیت اندکی برخوردارند. بیشتر پژوهش‌ها تنها عوامل پس از ازدواج را مورد مطالعه قرار داده‌اند و نگاه مقطعی به رضایت زناشویی داشته‌اند. پژوهش‌های جمعی که رضایت زوجین از همدیگر در دوره نامزدی را مورد بررسی قرار دهد در بافت فرهنگی-اجتماعی موجود به انجام نرسیده است. از این‌رو پژوهش حاضر در تلاش برای پاسخ به سؤالات زیر بود.

۱. کدام ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند رضایت رابطه هنگام نامزدی را پیش‌بینی کنند؟
۲. کدام عوامل خانوادگی پیش از ازدواج به شکل بهتری رضایت دوره نامزدی را پیش‌بینی می‌کنند؟

روش

جامعه آماری این پژوهش دربرگیرنده زوج‌های عقد کرده پیش از ازدواج ساکن کرمانشاه در سال ۱۳۹۴ بودند که به ۵ مرکز بهداشت شهر کرمانشاه مراجعه کردند. به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای از تعداد ۵ مرکز ۳ مرکز در سه روز از هفته انتخاب شدند و به تعداد ۵۰۰ زوج به شکل تصادفی پرسشنامه ارائه شد. افراد نمونه، از جوانانی که برای آزمایش‌ها پزشکی پیش از ازدواج به آزمایشگاه‌ها مراجعه کرده و در کلاس‌های آموزشی برگزارشده شرکت می‌کنند گزینش شدند.

ابزارها

برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه پژوهشگر ساخته استفاده شد که بر پایه پیشینه موضوع طراحی شده و گستره‌های شناخته‌شده اثرگذار بر پیامدهای زناشویی را پوشش می‌دهد. این پرسشنامه، ۶۴ پرسشی در

مقیاس لیکرت، دو گستره ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های خانوادگی را پوشش می‌دهد که ویژگی‌های فردی دربرگیرنده شخصیت جمعاً ۴۶ پرسش، که خرده سنجه خونسردی (پرسش‌های ۱۹، ۲۸، ۳۴، ۱۵، ۱۸ و ۲۱)، شادمانی (پرسش‌های ۵، ۴۳، ۳۸، ۲۰، ۱۱، ۲)، اجتماعی (پرسش‌های ۴، ۱۴، ۱۲، ۱۶، ۲۲، ۳۰، ۴۱)، شکیبایی (پرسش‌های ۱۰، ۱۷، ۲۳، ۲۶، ۳۲ و ۳۵)، پیرو (پرسش‌های ۶، ۲۴، ۲۵، ۳۱، ۳۳، ۴۴ و ۴۵) و وظیفه‌شناسی (۷، ۹، ۱۸، ۲۷، ۴۶، ۳۶، ۳۹) و ویژگی‌های خانوادگی رویهمرفته ۲۰ پرسش دربرگیرنده فضای کل خانواده (پرسش‌های ۴۷ تا ۵۵)، رضایت پدر و مادر از ازدواج خود (پرسش‌های ۵۶، ۵۷، ۵۸)، کیفیت رابطه با پدر (۵۹، ۶۰، ۶۱) و رابطه با مادر (۶۲، ۶۳، ۶۴) بود. ضرایب آلفای همسانی درونی برای خرده سنجه ویژگی‌های فردی ۰/۷۵۶ و ویژگی‌های خانوادگی برون‌گردی ۰/۷۱۹ به دست آمد. پایایی به شیوه آزمون-بازآزمون در نمونه‌ای ۱۲۰ نفر پس از سه هفته ۰/۸۷۰ به دست آمده است.

پرسشنامه *انریچ*. پربرسازی و تقویت رابطه، ارتباط و خشنودی^۱ به دست اولسون، فورنیر و دارنکمن^۲ (۱۹۸۲)، به نقل از اولسون، (۲۰۰۳) تدوین شده است و دربرگیرنده ۱۱۵ ماده است، که از ۱۲ خرده مقیاس تشکیل یافته است. در این پژوهش از خرده سنجه ارتباط استفاده شد که دربرگیرنده پرسش‌های ۱ تا ۱۰ پرسش‌نامه است. پاسخ به ماده‌ها به روش لیکرت و به صورت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) است. نمره‌گذاری این پرسشنامه به ترتیب ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ است. به علاوه، شماری از ماده‌ها به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. اولسون (۱۹۸۹) ضریب آلفای کرون باخ این پرسشنامه را ۰/۹۲ به دست آورد، در این پژوهش ضریب پایایی آلفای کرون باخ پرسشنامه رضایت زناشویی در کل نمونه ۰/۹۰ به دست آمد. در این پژوهش از خرده سنجه ارتباط استفاده شد. در خرده سنجه ارتباط اینریچ ماده‌ها بر موارد زیر تمرکز دارند (۱) توانایی همسران در میان نهادن باورها و عواطف باهمدیگر (۲) درک فزاینده از چگونگی برقراری ارتباط همسر (۳) داشتن ارتباطی مؤثر باهمسر. نمره پایین در این ماده شاخص ناکارآمدی ارتباط است. ضریب آلفای همسانی درونی ۰/۶۸ گزارش شده و پایایی آزمون-بازآزمون ۰/۹۰ به دست آمده است (اولسن و دیگران، ۱۹۸۲). در پژوهش حاضر پایایی آزمون دوباره برای ۱۶۰ نفر ۰/۸۷ به دست آمد

^۱ENRICH: Erriching and Nurturing Relationship Issues, Communication and Happiness

^۲Olson, Fornier & Druckman

شیوه اجرای پژوهش

به منظور اجرای پرسش‌نامه‌ها با کسب مجوز از مرکز بهداشت شهر کرمانشاه، در مراکز تعیین شده پرسش‌نامه‌های پژوهش به دست نامزدهای ازدواج تکمیل می‌شد. بدین منظور نامزدهایی که در حال انجام آزمایش‌های پزشکی بودند، به اتاقی به صورت گروهی دعوت می‌شدند و پژوهشگر افزون بر روشنگری اهداف پژوهش، پرسش‌نامه‌ها را در اختیار داوطلبان همکاری در امر پژوهش می‌نهاد.

یافته‌ها

میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۷/۵۲ با انحراف استاندارد ۵/۰۶ با دامنه سنی ۲۰ تا ۳۱ سال بود. میانگین سنی و انحراف استاندارد زن و مرد به ترتیب (۲۵/۱۵، ۴/۷۵) و (۲۸/۸۱، ۶/۱۴) گزارش می‌شود. ۳۹ درصد از افراد دارای تحصیلات دیپلم یا زیر دیپلم؛ ۵۵/۹ درصد، کاردانی یا کارشناسی و ۵ درصد تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند. ۳۰ درصد شرکت‌کنندگان دارای شغل دولتی؛ ۳۳ درصد شغل آزاد؛ ۳۱ درصد خانه‌دار و ۶ درصد دانشجو بودند. مذهب ۸۵ درصد از افراد نمونه پژوهش تشیع و ۱۵ درصد تسنن بودند. ۲۲ درصد افراد درآمد ماهیانه خانواده را زیر ۵۰۰۰۰۰ تومان؛ ۳۴ درصد سطح ۵۰۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰۰ تومان؛ ۴۰ درصد طبقه ۱۰۰۰۰۰۰-۲۰۰۰۰۰۰ تومان و ۴ درصد درآمد ماهیانه بیش از دو میلیون تومان را گزارش نمودند.

جدول ۱. ضریب همبستگی ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از رابطه

۶	۵	۴	۳	۲	۱. رضایت از رابطه	
					۰/۵۴۶**	۲. خونسردی
				۰/۶۴۸**	۰/۶۸۹**	۳. شادمانی
			۰/۷۵۴**	۰/۵۸۶**	۰/۷۰۸**	۴. اجتماعی
		۰/۶۱۸**	۰/۶۲۹**	۰/۶۴۴**	۰/۵۸۵**	۵. شکیبایی
	۰/۵۰۸**	۰/۶۷۰**	۰/۷۰۴**	۰/۵۵۰**	۰/۶۳۰**	۶. پیرو
۰/۷۳۹**	۰/۶۱۵**	۰/۷۸۳**	۰/۷۵۴**	۰/۶۰۹**	۰/۷۱۷**	۷. وظیفه‌شناسی

$N = 1000, P < 0.01, ** P < 0.05 *$

جدول ۱ ضریب همبستگی پیرسون میان ویژگی‌های شخصیتی و رضایت از رابطه را در زنان و مردان

نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود اندازه ضریب همبستگی پیرسون میان رضایت از رابطه با شش ویژگی شخصیتی خونسردی، شادمانی، اجتماعی، شکیبایی، پیرو و وظیفه‌شناسی به ترتیب برابر ۰/۵۴۶، ۰/۶۸۹، ۰/۷۰۸، ۰/۵۸۵، ۰/۶۳۰ و ۰/۷۱۷ بوده که در سطح $P < ۰/۰۱$ معنی‌دار می‌باشند که جهت این رابطه در همه موارد به صورت مثبت و مستقیم هست. همچنین هرکدام از ویژگی‌های شخصیتی نیز در سطح $P < ۰/۰۱$ با دیگر ویژگی‌های شخصیتی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.

جدول ۲. پیش‌بینی رضایت از رابطه از روی ویژگی‌های شخصیتی

مدل						
F	R ²	R	P	β	SE	B
۱۵۰/۲۹۵	۰/۶۰۴	۰/۷۷۷	۰/۰۰۱			رضایت از رابطه
			۰/۶۹۱	۰/۰۱۵	۰/۱۱۳	خونسردی
			۰/۰۰۱	۰/۱۶۸	۰/۰۸۱	شادمانی
			۰/۰۰۱	۰/۲۳۵	۰/۰۹۳	اجتماعی
			۰/۰۰۱	۰/۱۲۱	۰/۰۹۲	شکیبایی
			۰/۰۱۲	۰/۱۰۳	۰/۱۲۶	پیرو
			۰/۰۰۱	۰/۲۴۸	۰/۰۹۴	وظیفه‌شناسی

$$N = ۱۰۰۰, P < ۰/۰۱ **, P < ۰/۰۵ *$$

جدول ۲ پیش‌بینی رضایت از رابطه را به وسیله ویژگی‌های شخصیتی در مردان و زنان نشان می‌دهد. نتایج تحلیل رگرسیون خطی به روش هم‌زمان نشان می‌دهد که مدل خطی بین متغیر رضایت از رابطه و متغیرهای پیش‌بین ویژگی‌های شخصیتی معنی‌دار است ($P < ۰/۰۱$)، $F(۶, ۵۹۳) = ۱۵۰/۲۹۵$ ، $R^2 = ۰/۶۰۴$ ، $R = ۰/۷۷۷$). بر این اساس ضریب همبستگی چندگانه بین ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین و رضایت از رابطه ۰/۷۷۷ بوده است و این متغیرهای پیش‌بین ۰/۶۰ واریانس و پراکندگی نمرات رضایت از رابطه را تبیین می‌کنند.

همچنان که جدول نشان می‌دهد به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیرهای شادمانی، اجتماعی، شکیبایی، پیرو و وظیفه‌شناسی، رضایت از رابطه در مردان و زنان به ترتیب به تراز ۰/۱۶۸، ۰/۲۳۵، ۰/۱۲۱، ۰/۱۰۳ و ۰/۲۴۸ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت. همچنین در مدل رگرسیونی مذکور ویژگی شخصیتی خونسردی اثر معنی‌داری بر تراز رضایت از رابطه نخواهد داشت.

جدول ۳. ضریب همبستگی ویژگی‌های شخصیتی همسان مردان و زنان با رضایت از رابطه

۶	۵	۴	۳	۲	۱. رضایت از رابطه	
					۰/۱۱۸*	۲. خونسردی
				۰/۲۱۶**	۰/۰۷۴	۳. شادمانی
			۰/۱۰۳	۰/۰۸۲	۰/۰۴۸	۴. اجتماعی
		۰/۱۰۳	۰/۲۰۰**	۰/۲۹۴**	۰/۱۱۳	۵. شکیبایی
	۰/۰۵۹	۰/۰۹۳	۰/۱۲۰*	۰/۰۹۸	۰/۲۰۵**	۶. پیرو
۰/۱۲۸	۰/۱۰۲	۰/۰۷۷	۰/۰۹۳	۰/۰۷۸	۰/۱۱۴*	۷. وظیفه‌شناسی

$$N = 1000, P < 0.01, **; P < 0.05, *$$

جدول ۳ ضریب همبستگی پیرسون بین ویژگی‌های شخصیتی همسان مردان و زنان و رضایت از رابطه را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی شخصیتی پیرو برابر ۰/۲۰۵ بوده که در سطح $P < 0.01$ معنی‌دار هست که جهت این رابطه به صورت مثبت و مستقیم هست. همچنین مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی‌های شخصیتی خونسردی و وظیفه‌شناسی به ترتیب برابر ۰/۱۱۸ و ۰/۱۱۴ بوده که در سطح ۰/۰۵ $P < 0.05$ معنی‌دار هست که جهت این روابط به صورت مثبت و مستقیم هست. همچنین مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی‌های شخصیتی شادمانی، اجتماعی و شکیبایی به ترتیب برابر ۰/۰۷۴، ۰/۰۴۸ و ۰/۱۱۳ بوده که در سطح $P < 0.05$ معنی‌دار نیست لذا نتیجه می‌شود که رضایت از رابطه با این سه ویژگی شخصیتی در حالت همسانی روابط مردان و زنان، رابطه معنی‌داری نخواهد داشت.

جدول ۴. پیش‌بینی رضایت از رابطه با ویژگی‌های شخصیتی در همسانی روابط مردان و زنان

F	R ²	R	مدل				رضایت از رابطه
			P	β	SE	B	
۳/۴۱۱	۰/۰۶۶	۰/۲۵۶	۰/۰۰۳				خونسردی
			۰/۲۵۲	۰/۰۶۹	۰/۱۳۰	۰/۱۵۰	شادمانی
			۰/۷۵۹	۰/۰۱۸	۰/۱۰۳	۰/۰۳۲	اجتماعی
			۰/۸۴۲	۰/۰۱۱	۰/۱۲۷	۰/۰۲۵	شکیبایی
			۰/۲۱۶	۰/۰۷۵	۰/۱۱۴	۰/۱۴۲	پیرو
			۰/۰۰۲	۰/۱۸۰	۰/۱۵۹	۰/۴۹۶	وظیفه‌شناسی
			۰/۱۵۹	۰/۰۸۱	۰/۱۳۷	۰/۱۹۳	

جدول ۴ پیش‌بینی رضایت از رابطه را به وسیله ویژگی‌های شخصیتی در همسانی روابط مردان و زنان نشان می‌دهد. اگرچه نتایج تحلیل رگرسیون خطی به روش همزمان نشان می‌دهد که مدل خطی بین متغیر رضایت از رابطه و متغیرهای پیش‌بین ویژگی‌های شخصیتی معنی‌دار است ($P < 0/01$ ، $R^2 = 0/411$ ، $F(6) = 0/066$ ، $R = 0/256$) ولی ضریب همبستگی چندگانه بین ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین و رضایت از رابطه ۰/۲۵۶ بوده و این متغیرهای پیش‌بین تنها ۰/۰۷ واریانس و پراکندگی نمرات رضایت از رابطه را تبیین می‌کنند که بسیار ناچیز و جزئی است.

همچنان که جدول نشان می‌دهد تنها همسانی ویژگی شخصیتی پیرو بر متغیر ملاک اثرگذار خواهد بود که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر پیرو، رضایت از رابطه در مردان و زنان به تراز ۰/۱۸۰ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

جدول ۵. ضریب همبستگی ویژگی‌های خانواده با رضایت از رابطه

۴	۳	۲	۱. رضایت از رابطه	
			۰/۶۲۵**	۲. فضای خانواده
		۰/۶۸۸**	۰/۶۶۳**	۳. رضایت زناشویی پدرومادر
	۰/۵۵۹**	۰/۶۹۳**	۰/۵۱۲**	۴. رابطه با پدر
۰/۶۷۶**	۰/۶۶۳**	۰/۷۰۰**	۰/۶۵۵**	۵. رابطه با مادر

$N = 1000$ ، $P < 0/01$ **، $P < 0/05$ *

جدول ۵ ضریب همبستگی پیرو بین ویژگی‌های خانواده و رضایت از رابطه را در زنان و مردان نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار ضریب همبستگی پیرو بین رضایت از رابطه با چهار ویژگی فضای خانواده، رضایت زناشویی پدرومادر، رابطه با پدر و رابطه با مادر به ترتیب برابر ۰/۶۲۵، ۰/۶۶۳، ۰/۵۱۲ و ۰/۶۵۵ بوده که در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار می‌باشند که جهت این رابطه در همه موارد به صورت مثبت و مستقیم است. همچنین هر کدام از ویژگی‌های خانواده نیز در سطح $P < 0/01$ با سایر ویژگی‌های خانواده رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.

جدول ۶. پیش‌بینی رضایت از رابطه از روی ویژگی‌های خانواده

F	R ²	R	مدل		SE	B	
			P	β			
۱۷۱/۹۸۴	۰/۵۳۶	۰/۷۳۲	۰/۰۰۱				رضایت از رابطه
			۰/۰۰۱	۰/۱۸۶	۰/۱۳۶	۰/۵۴۶	فضای خانواده
			۰/۰۰۱	۰/۳۳۸	۰/۱۲۷	۱/۰۴۱	رضایت زناشویی پدرومادر
			۰/۶۹۲	-۰/۰۱۷	۰/۱۱۳	-۰/۰۴۵	رابطه با پدر
			۰/۰۰۱	۰/۳۱۲	۰/۱۱۱	۰/۷۷۷	رابطه با مادر

جدول ۶ پیش‌بینی رضایت از رابطه را به وسیله ویژگی‌های خانواده در مردان و زنان نشان می‌دهد. نتایج تحلیل رگرسیون خطی به روش هم‌زمان نشان می‌دهد که مدل خطی بین متغیر رضایت از رابطه و متغیرهای پیش‌بین ویژگی‌های خانواده معنی‌دار است ($P < 0/01$)، $F(4, 595) = 171/984$ ، $R^2 = 0/536$ ، $R = 0/732$). بر این اساس ضریب همبستگی چندگانه بین ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین و رضایت از رابطه $0/732$ بوده است و این متغیرهای پیش‌بین $0/54$ واریانس و پراکندگی نمرات رضایت از رابطه را تبیین می‌کنند.

همچنان که جدول نشان می‌دهد به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیرهای فضای خانواده، رضایت زناشویی پدرومادر و رابطه با مادر، رضایت از رابطه در مردان و زنان به ترتیب به تراز $0/186$ ، $0/338$ و $0/312$ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت. همچنین در مدل رگرسیونی مذکور ویژگی خانواده رابطه با پدر اثر معنی‌داری بر تراز رضایت از رابطه نخواهد داشت.

جدول ۷. ضریب همبستگی ویژگی‌های خانواده همسان مردان و زنان با رضایت از رابطه

۴	۳	۲	۱. رضایت از رابطه	
			۰/۲۴۲**	۲. فضای خانواده
		۰/۲۸۷**	۰/۰۷۲	۳. رضایت زناشویی پدرومادر
	۰/۱۳۰*	۰/۳۱۶**	۰/۰۴۵	۴. رابطه با پدر
۰/۲۶۷**	۰/۱۸۵**	۰/۲۹۰**	۰/۱۱۹*	۵. رابطه با مادر

$N = 300$ ، $P < 0/01$ **، $P < 0/05$ *

جدول ۷ ضریب همبستگی پیرسون بین ویژگی‌های خانواده همسان مردان و زنان و رضایت از رابطه را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی خانواده فضای خانواده برابر $0/242$ بوده که در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار هست که جهت این

رابطه به صورت مثبت و مستقیم است. همچنین مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی خانواده رابطه با مادر برابر ۰/۱۱۹ بوده که در سطح $P < ۰/۰۵$ معنی دار است که جهت این رابطه به صورت مثبت و مستقیم است.

همچنین مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین رضایت از رابطه با ویژگی های خانواده رضایت زناشویی پدر و مادر و رابطه با پدر به ترتیب برابر ۰/۰۷۲ و ۰/۰۴۵ بوده که در سطح $P < ۰/۰۵$ معنی دار نیست لذا نتیجه می شود که رضایت از رابطه با این دو ویژگی خانواده در حالت همسانی روابط مردان و زنان، رابطه معنی داری نخواهد داشت.

جدول ۸. پیش بینی رضایت از رابطه را به وسیله ویژگی های شخصیتی در همسانی روابط مردان و زنان

F	R ²	R	مدل				
			P	β	SE	B	
۵/۰۱۷	۰/۰۶۴	۰/۲۵۲	۰/۰۰۱			رضایت از رابطه	
			۰/۰۰۱	۰/۲۴۰	۰/۱۳۶	۰/۵۵۲	فضای خانواده
			۰/۹۶۰	-۰/۰۰۳	۰/۱۴۱	-۰/۰۰۷	رضایت زناشویی
							پدر و مادر
			۰/۳۸۳	-۰/۰۵۴	۰/۱۱۸	-۰/۱۰۳	رابطه با پدر
		۰/۲۶۶	۰/۰۶۹	۰/۱۳۳	۰/۱۴۸	رابطه با مادر	

جدول ۸ پیش بینی رضایت از رابطه را به وسیله ویژگی های شخصیتی در همسانی روابط مردان و زنان نشان می دهد. اگرچه نتایج تحلیل رگرسیون خطی به روش هم زمان نشان می دهد که مدل خطی بین متغیر رضایت از رابطه و متغیرهای پیش بین ویژگی های شخصیتی معنی دار است ($P < ۰/۰۱$ ، $F(۴, ۲۹۵) = ۵/۰۱۷$ ، $R^2 = ۰/۰۶۴$ ، $R = ۰/۲۵۲$) ولی ضریب همبستگی چندگانه بین ترکیب خطی متغیرهای پیش بین و رضایت از رابطه ۰/۲۵۲ بوده و این متغیرهای پیش بین تنها ۰/۰۷ واریانس و پراکندگی نمرات رضایت از رابطه را تبیین می کنند که بسیار ناچیز و جزئی است.

همچنان که جدول نشان می دهد تنها همسانی ویژگی خانواده فضای خانواده بر متغیر ملاک اثرگذار خواهد بود که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر فضای خانواده، رضایت از رابطه در مردان و زنان به تراز ۰/۲۴۰ انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت رابطه هنگام نامزدی بر پایه ویژگی‌های شخصیتی و خانوادگی و بررسی همسانی شخصیتی و خانوادگی نامزدها و تأثیر آن بر رضایتمندی آنان در دوره نامزدی است. بدین منظور ۵۰۰ نفر از نامزدهای کرمانشاهی پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته‌ای را تکمیل نمودند که ویژگی‌های شخصیتی و خانوادگی افراد را می‌سنجید. به‌طور کلی برآیندهای تحلیل رگرسیون بیشتر انتظارات پژوهشگر را برآورده ساخت.

نخستین فرضیه پژوهش به دنبال پیش‌بینی رضایت از رابطه نامزدها بر پایه ویژگی‌های شخصیتی ادراک‌شده خود بود. برآمدها نشان داد ویژگی‌های شخصیتی مثبت (خونسردی، شادمانی، اجتماعی، شکیبایی، پیرو و وظیفه‌شناسی) رابطه مثبت و معنی‌داری با رضایت رابطه‌ای نامزدها داشت. به عبارت دیگر کسانی که خونسردتر، شادتر، اجتماعی‌تر، صبورتر، مطیع‌تر و وظیفه‌شناس‌تر بودند رضایتمندی بالاتری را در مورد ارتباط با نامزد خویش گزارش می‌کردند. ویژگی شخصیتی خونسردی در پرسشنامه رویاروی روان‌آزرده خوبی قرار داشت. بدین معنا نمره بالا در خونسردی برابر نمره پایین در روان‌آزرده خوبی بود. پژوهش‌های بسیاری (از جمله دیرین و همکاران، ۲۰۱۵؛ کریستوفر و همکاران، ۲۰۱۶؛ بوچارد، لیوزیر، سابورین، ۱۹۹۹؛ کردک، ۱۹۹۷؛ گیست و گیلبرت، ۱۹۹۶؛ باس، ۱۹۹۱؛ قلی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹؛ رازقی و همکاران، ۱۳۹۰؛ عارفی و همکاران، ۱۳۹۱) به پیش‌بینی رضایت رابطه زناشویی بر پایه عامل روان‌آزرده خوبی پرداختند. برآمدهای این پژوهش‌ها همسو با پژوهش حاضر نشان می‌دهد روان‌آزرده خوبی بالا در برابر خونسردی به کاهش رضایت از رابطه می‌انجامد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که افراد روان‌رنجور به‌طور مزمی به خلق و عواطفی منفی خو گرفته‌اند که این به‌نوبه خود بر رضایت رابطه‌ای آن‌ها اثر می‌گذارد. برای درک بهتر اثرات منفی روان‌آزرده خوبی بر روابط زناشویی، می‌توان به کار ماری، هلمس و گریفین (۱۹۹۶) درباره اثر تصورات مثبت بر روابط زناشویی اشاره کرد. آن‌ها نشان دادند زن و شوهرهایی که از روابطشان راضی هستند و ازدواج شادی دارند، همدیگر را با توصیف‌ها و نسبت‌های میان فردی مثبت، ایدئال‌سازی می‌کنند. از آنجایی که روان‌آزرده خوبی به‌عنوان هیجان‌پذیری منفی تعریف می‌شود افراد با روان‌آزرده خوبی بالا، چه‌بسا کمتر از نامزد خویش ستایش و ارج‌گذاری می‌کنند که این خود می‌تواند سطح پایین رضایت را به همراه داشته باشد.

همچنین برآمدهای پژوهش حاضر نشان داد افراد شادتر رضایت بالاتری در دوره نامزدی از همدیگر دارند. برآمدهای این پژوهش با یافته‌های اسپریچر و هندریک (۲۰۰۴) و امیری مجد و زری مقدم (۱۳۸۸) همسو است. به گفته‌ای هرچقدر شادکامی بیشتر باشد به همان اندازه نیز تراز رضایت از زندگی زناشویی بیشتر است. این شاید برای این باشد که با افزایش شادکامی در زندگی، خلق افراد بالا رفته و دیدگاه‌های آن‌ها در مورد مسائل زندگی جنبه مثبت‌تری به خود می‌گیرد. همچنین در خلق بالا رفتارهای مثبت و منطقی بیشتر است و واکنش‌های مثبت دیگران را نیز به همراه دارد و این می‌تواند مایه رضامندی زناشویی گردد.

بر پایه یافته‌های پژوهش حاضر ویژگی اجتماعی بودن پیش‌بین نیرومند رضایتمندی دوره نامزدی است. افراد اجتماعی، دوستدار دیگران بوده و گرایش به شرکت در گردهمایی‌ها و مهمانی‌ها دارند. در کنش برآ، کُنشگر و پر سخن یا اهل گفتگو هستند. هیجان و پویایی را دوست دارند و به موفقیت در آینده امیدوارند. گرمی، معاشرتی بودن، ابراز وجود و هیجان خواهی از ویژگی این افراد است (فتیحی آشتیانی، ۱۳۸۸). برآمدها پژوهش قلی زاده و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد میان برون‌گردی و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. پژوهش‌های گوناگونی رابطه برون‌گردی با رضایت زناشویی را با توجه به شخصیت هر دو همسر بررسی کرده‌اند. لیستر^۱ و دیگران (۱۹۸۹) دریافتند هنگامی که برون‌گردی در هر دو همسر بالاست نبود رضایت زناشویی افزایش می‌یابد. آیزنک (۱۹۶۹) به نقل از اپرسان و کریستیا، (۲۰۱۲) معتقد است ویژگی‌هایی همچون سرزندگی، معاشرتی بودن و خوش‌مشر بودن باعث می‌شود برون‌گراها در روابط میان فردی موفق عمل کنند.

برآمدهای پژوهش کنونی نشان داد نامزدهایی که وظیفه‌شناس‌تر هستند رضایتمندی بالایی در رابطه خویش دارند. پژوهش‌های پیشین همسو با این پژوهش، رابطه مثبت وظیفه‌شناسی (بوچارد، لیوزیر، سابورین، ۱۹۹۹؛ باس، ۱۹۹۱؛ رازقی و همکاران، ۱۳۹۰)، با رضایت زناشویی را گزارش کردند. نظر به رابطه مثبت و ویژگی وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی، می‌توان گفت کسانی که نمره بالایی در وظیفه‌شناسی می‌گیرند نیاز به پیشرفت دارند و این نیاز در رابطه زناشویی با کوشش دوچندان در جهت نگه‌داری یک رابطه موفق نمود می‌یابد. فورد (۱۹۹۲) در پژوهش انگیزش انسانی تأکید می‌کند کسانی که نیاز به پیشرفت دارند درصدد موفقیت در زندگی شخصی‌شان بسان زندگی شغلی هستند.

یکی دیگر از فرضیه‌های پژوهش حاضر به دنبال سهم عوامل خانوادگی در پیش‌بینی رضایت از رابطه هنگام نامزدی بود. برآمدها نشان داد چهار عامل فضای خانواده، رضایت زناشویی پدر و مادر، رابطه

¹.Lester

با پدر، رابطه با مادر به‌طور معنی‌داری ۰/۵۳ واریانس رضایت از رابطه نامزدی را پیش‌بینی می‌کنند. پژوهش‌های گوناگون سهم عوامل خانوادگی در پیش‌بینی رضایت و کیفیت زندگی زناشویی را تأیید کردند. هواداران این اندیشه فرض می‌کنند عاملی همچون رضایت زناشویی والدین می‌تواند رضایت رابطه‌ای و بعدها سازگاری زناشویی زوج‌های جوان را پیش‌بینی کند؛ به گفته‌ای پیش‌بینی می‌شود زوج‌های جوانی که رضایت زناشویی پدر و مادرشان بالا بوده، در زندگی زناشویی خود سازگاری بیشتری را تجربه کنند. برابر ادعای کریستوفر و آرون (۲۰۰۵)، مدل‌های رفتاری خانواده می‌تواند بر سازگاری در روابط شخصی به‌ویژه در روابط صمیمی مانند ازدواج تأثیر بگذارد. همان‌طور که اشاره شد هر یک از همسران تجارب و انتظاراتی را به رابطه زناشویی می‌آورند که شاید بازمانده تجارب پیشین باشند و این تجارب در شکل‌دهی به روابط صمیمی پس‌از آن و شیوه برخورد با مسائل زناشویی نقشی بنیادی دارد و برخی اوقات تعارضاتی که میان زن و شوهر رخ می‌دهد حاصل تأثیر مستقیم سیستم خانواده اولیه است. کشمکش که میان یک زوج درمی‌گیرد شاید از سرگیری و ادامه مشکلاتی باشد که هر کدام از آن‌ها در روابط میان فردی اولیه خود در خانواده اصلی تجربه کرده‌اند. این یافته همسو با برآمدهای پژوهش سباتیلی و بارتل-هارینگ (۲۰۰۳) بود که دریافته‌اند الگوی تعامل تثبیت‌شده فرد در خانواده‌ای که در آن پرورش یافته است در سازگاری زناشویی وی نقش بازی می‌کند. اپستین و دیگران (۱۹۸۳) با در میان گذاشتن این بحث که کدام عوامل خانواده اصلی آشکارا در رضایت زناشویی دخیل‌اند، عواملی همچون حمایت و مراقبت، رضایت پدر و مادر از همدیگر، مدیریت سیستم و تحصیل مهارت‌های زندگی را برمی‌شمارد. در خانواده سالم کودکان با تجربه محیطی امن (برآورد کننده نیازها) و مهارت آموز، قادر خواهند بود آمادگی لازم برای روابط سازگار زناشویی را در خویش گسترش دهند (بوچارد و همکاران، ۱۹۹۹). عارفی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با موضوع همانند دریافتند میان سلامت خانواده اصلی با سازگاری زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. این پژوهشگران بحث می‌کنند کسانی که تجارب خانوادگی و فضای خانواده پدری خویش را مطلوب توصیف کردند پنداشت مثبت‌تری از زندگی زناشویی خویش داشتند.

بر پایه برآمدهای پژوهش حاضر می‌توان گفت نامزدهایی که علائم و ویژگی‌های روان آزرده خوبی، خصومت‌گرایی و یا علائم افسرده‌خویی را در خلق و خو و رفتار خویش نشان می‌دهند، مستعد تعارضات و مشکلات زناشویی هستند، پیشنهاد می‌شود نخست برای آگاه‌سازی آن‌ها از چرخه معیوب و مخرب ویژگی‌های شخصیتی و بدکاری‌های زناشویی اقدام شود و در زمینه بهبود و گاهی ایجاد

فرایندهای تعامل زناشویی مثبت به‌ویژه شیوه حل تعارض و مدیریت اختلافات زناشویی آموزش‌های درمانی صورت پذیرد. برآمدهای پژوهش ما آشکار ساخت که خصیصه‌ها و ویژگی‌های شخصیتهای مثبت (خونسردی، شادمانی، اجتماعی، شکیبایی، پیرو و وظیفه‌شناسی) پیش‌بین‌های نیرومند رضایت از رابطه هستند. پیشنهاد می‌شود در بحث مشاوره پیش از ازدواج به این ویژگی‌های شخصیتهای به‌عنوان منابع و فضایل زناشویی توجه بیشتری معطوف شود. این یافته می‌تواند در مشاوره‌های زناشویی و پیش از ازدواج موردتوجه درمانگران و مشاوران قرار گیرد. در آسیب‌شناسی ازدواج و کیفیت رابطه زناشویی توجه به ویژگی‌های شخصیتهای و سنجش می‌تواند راهبرد و آمایش درمانی درمانگران را به‌وضوح روشن کند تا ملاحظات و فنون درمانی ویژه‌ای را هماهنگ با مسئله زوجین اتخاذ نمایند. در کسانی که علت کژ کاری‌های زناشویی ریشه در مسائل حل‌نشده خانواده پدری مانند نبود تمایز و وابستگی شدید دارد، پیشنهاد می‌شود ضمن بینش‌افزایی در مورد نقش فضا و ساختار خانواده پدری در کارکرد کنونی آن‌ها، در زمینه بهبود و تقویت الگوی ارتباط و تعامل بین‌الاشخاصی زوجین طرح‌ها و تکالیف درمانی هم‌تاسازی شود. همچنین بر پایه یافته‌های پژوهش کنونی می‌توان مداخلات درمانی را با توجه به عوامل خانواده اصلی زوجین هم‌تاسازی نمود که به‌طور روشنی نقش‌ها و تکالیف زناشویی را برای همسران تعیین می‌کند و سازگاری زناشویی را بهبود بخشید. از طرف دیگر باید پدر و مادر را از نقش حیاتی آن‌ها در رضایت و سازگاری زناشویی آتی فرزندانشان آگاه نمود.

همچنین در سطح پیشگیرانه شخصیت‌نامزدها با به‌کارگیری پرسش‌نامه شخصیت با مصاحبه‌های سنجشی ارزیابی شود تا از یک‌طرف احتمالات آسیب‌زایی (برای نمونه وجود روان‌آزرده خویی، خصومت‌گرایی یا افسرده‌خویی) شناسایی شود و از طرف دیگر ترکیب شخصیتهای (همسانی‌ها و تفاوت‌ها) در تعاملات آتی زندگی برای آن‌ها ترسیم شود. نظر به اهمیت عامل خانواده در رضایت از رابطه نامزدها، پیشنهاد می‌شود برای درک بهتر مسائل، تعارضات و منابع مراجعین مشاوره پیش از ازدواج، مشاوران خانواده با اتخاذ رویکردی بافتی-گذشته‌نگر بازخوردها، کارکرد نقش‌ها، تمایز یافتگی و صمیمیت و احساس تعلق را در خانواده پدری هر کدام از نامزدها در نشست‌ها فردی و در صورت لزوم با نشست‌ها با خانواده اصلی بررسی کنند تا بتوانند بر اساس ظرفیت‌ها و کاستی‌های پیشین مداخلاتی را طراحی کنند. همچنین در حوزه پیشگیری در مشاوره پیش از ازدواج شناسایی شخصیت‌نامزدها می‌تواند به ترسیم نیمرخ‌های شخصیت آن‌ها و به تبع آن مسئله‌شابهت‌ها و تفاوت‌های شخصیتهای و بعضاً مداخلات درمانی کمک کند.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، عوامل دیگر همچون تراز آشنایی، مهارت‌های ارتباطی و

عوامل جمعیت‌شناختی و نقش آن‌ها در رضایت از رابطه نامزدها بررسی شود. استفاده از آزمون‌های دیگری همچون نئو، آیزنک برای ویژگی‌های شخصیتی به غنای دانش سنجش و ارزیابی کمک خواهد کرد. طراحی مدل‌هایی با متغیرهای پیش‌بین و واسطه‌ای مشابه برای پیش‌بینی طلاق و تعارضات زناشویی مفید خواهد بود.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر متغیرهای کنترلی همچون بودن در دوره نامزدی، کرمانشاهی بودن ما را در تعمیم نتایج به دیگر جامعه‌ها محدود می‌کند و در این باره باید احتیاط کرد. مقاله حاضر از طرح پژوهشی مصوب دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه استخراج شده است و تمامی هزینه‌های مالی آن توسط معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه پرداخت شده است.

منابع

- باقری، ا. (۱۳۸۰). رابطه کیفیت زناشویی با موقعیت اقتصادی-اجتماعی-فرهنگی خانواده از دیدگاه زنان دارای همسر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهراء. تهران
- رازقی، نرگس؛ نیک جو معصومه؛ کراسکیان موجدباری، آدیس و ظهراپی مسیحی، آربنه. (۱۳۹۰). رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. روان‌شناسی تحولی، سال ۷، شماره ۲۷.
- سلطانیان، عباس. (۱۳۸۰). بررسی عوامل شخصی مؤثر بر طلاق در استان کرمانشاه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- فتحی آشتیانی، علی. (۱۳۸۸). آزمون‌های روان‌شناختی، تهران، بعثت.
- قلی زاده، زلیخا؛ برزگری، لیلا؛ غریبی، حسن؛ و بابا پور خیرالدین، جلیل. (۱۳۸۹). بررسی رابطه پنج عامل شخصیت با رضایت زناشویی. مجله دانشور رفتار، سال هفدهم، شماره ۴۳.
- قماشچی، فرزاد. (۱۳۸۷). بررسی شایع‌ترین نوع مشکلات روانی-اجتماعی مراجعین به مراکز مشاوره ناجا در سال ۱۳۸۵. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره ۲۵۷۱-۸۰.
- گودرزی، نسیم. (۱۳۷۸). بررسی رابطه رضایت زناشویی با منبع کنترل در کادر درمانی بیمارستان‌های تابع دانشگاه علوم پزشکی تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه صدر.
- عارفی مختار. (۱۳۹۱). ارزیابی مدل رضایت زناشویی، رساله دکترا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران.
- عارفی، مختار و محسن زاده، فرشاد (الف) (۱۳۹۱). پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس ارتباط و صمیمیت جنسی. فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، شماره ۱ (ویژه‌نامه خانواده و طلاق)، صص ۴۳-۵۲.

- Bouchard, G, Lussier, Y., & Sabourin, S. (1999). Personality and Marital Adjustment: Utility of the Five-Factor Model of Personality *Journal of Marriage and the Family* 61 (August 1999): 651-660 <http://www.jstor.org/stable/353567>
- Burgess, E. W. & Cottrell, L. S. (1939). Predicting success or failure in marriage. New York: Prentice-Hall Inc.
- Busby, D. M., Holman, T. B., & Taniguchi, N. (2001). RELATE: Relationship evaluation of the individual, family, cultural, and couple contexts. *Family Relations*, 50, 308-316.
- Buss, D. M. (1991). Conflict in married couples: Personality predictors of anger and upset. *Journal of Personality*, 59, 663-688.
- Christopher J. Boyce, Alex M. Wood, Eamonn, F. (2016). For better or for worse: The moderating effects of personality on the marriage-life satisfaction link *Personality and Individual Differences*, 97, 61-66.
- Darren, G, Shanhong, L, Jared, W, Jennifer, P., Alan, M, & Jeremy, F. (2015). Couple similarity on stimulus characteristics and marital satisfaction, *Personality and Individual Differences*, 86, 126-131
- Fischer, K. W., & Ayoub, C. (1996). Analyzing development of working models of close relationships: Illustration with a case of vulnerability and violence. In G. G. Noam & K. W. Fischer (Eds.), *Development and vulnerability in close relationships* (pp. 135-172). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1986). Predicting marital success with PREPARE: A predictive validity study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 12, 403-413.
- Fowers, B. J., Montel, K. H., & Olsen, D. H. (1996). Predicting marital success for premarital couple types based on PREPARE. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22, 103-119.
- Gholam Hossein Javanmard, Rogayeh Mohammadi Garegozlo. (2013). The Study of Relationship Between Marital Satisfaction and Personality Characteristics In Iranian Families. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 396-399.
- Glenn, N. D., & Kramer, K. B. (1987). The marriages and divorces of the children of divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 49, 81 1-825.
- Holman, T B. & Associates (Eds.). (2001). *Premarital prediction of marital quality or breakup: Research, theory, and practice*. New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Kurdek, L. A. (1991). Marital stability and changes in marital quality in newlywed couples: A test of the contextual model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8, 27-48.
- Larson, J.H., & Holman, T.B. (1994). Predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43, 228-237
- Lester, D., & Kimme H. L. (1989). Autonomic nervous system balance and personality. *Personality and Individual Differences*, Volume 10, Issue 3, 1989, Pages 373-374
- Lewis, R. A., & Spanier, G. B. (1979). Theorizing about the quality and stability of marriage. In W. R. Burr, R. Hill, F. I. Nye, & I. L. Reiss (Eds.), *Contemporary theories about the family* (Vol. 1, pp. 268-294). New York: Free Press.
- Markman, H. J., Stanley, S., & Blumberg, S. L. (1994). *Fighting for your marriage: Positive steps for preventing divorce and preserving a lasting love*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of*

- Personality and Social Psychology, 70, 79-98.
- Olson, DH. (2003). *Marriages and families*. Boston: McGraw Hill: 100-5.
- Oprisan, E., and Cristea, D. (2012). A few variables of influence in the concept of marital satisfaction. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 33, 468-472.
- Rutter, M. (1988). Functions and consequences of relationships: Some psychopathological considerations. In R. A. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *Relationships within families* (pp. 334-353). Oxford: Clarendon
- Sabatelli, R. & Bartle-Haring, S., (1998). An intergenerational examination of patterns of individual and family adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 903-911.
- Smith, D. A., Vivian, D., & O'Leary, K. D. (1990). Longitudinal prediction of marital discord from premarital expressions of affect. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58, 790-800.
- Snyder, D. K., & Regts, J. M. (2015). Personality corre-lates of marital dissatisfaction: A comparison of psy-chiatric, maritally distressed, and nonclinic samples. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 16, 34-43
- Sprecher, S., & Felmlee, D. (1992). The influence of parents and friends on the quality and stability of romantic relationships: A three-wave longitudinal investigations. *Journal of Marriage and the Family*, 54, 888-900.
- Sprecher, S., & Hendrick, S. S. (2004). Self-disclosure in intimate relationships: Associations with individual and relationship characteristics over time. *Journal of Social & Clinical Psychology*, 23, 857-877.
- Storksens I, Roysamb E, Holmen TL, Tambs K(2006). Adolescent adjustment and well-being: effects of parental divorce and distress. *Scand J Psychol.*;47(1):75-84.
- Wamboldt, F. S., & Reiss, D. (1989). Defining a family heritage and a new relationship identity: Two central tasks in the making of a marriage. *Family Process*, 28, 317-335.
- White, L, & Keith, B. (1990). The effect of shift work on the quality and stability of marital relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 453-462.
- Whyte, M. K. (1990). *Dating, mating, and marriage*. New York: Aldine deGruyter.

این پرسش‌نامه از دو قسمت تشکیل شده است. قسمت اول سؤالاتی درباره ویژگی‌های شخصیتی شما می‌پرسد. در قسمت دوم به خانواده پدری (خانواده‌ای که در آن بزرگ شده‌اید) مربوط است. لطفاً عبارات را با دقت بخوانید و تراز موافقت خود با آن‌ها را مشخص کنید. پاسخ‌های خود را در برگه پاسخ‌نامه که به شکل جداگانه در اختیار شما قرار گرفته ثبت کنید. لازم به ذکر است پاسخ‌ها به شکل گروهی تحلیل خواهد شد و نیازی به نوشتن نام یا نام خانوادگی نیست.

از این پرسش‌نامه برای کمک به افراد در حال ازدواج استفاده قرار خواهد شد. پاسخ‌های صادقانه و مسئولانه شما کمک بزرگی به ما و کسانی خواهد بود که نتایج این پژوهش برای کمک به آن‌ها به کار خواهد رفت. پیشاپیش، از همکاری شما کمال تقدیر و تشکر را داریم.

در صورت گرایش به اطلاع از نتیجه پرسش‌نامه می‌توانید کد درج شده در بالای پاسخ‌نامه را یادداشت و به

آدرس ایمیل prem counseling@gmail.com ارسال کنید.

❖ دربارهٔ خودم:

۱. معمولاً خون سرد و آرام به نظر می‌رسم.
۲. نسبت به آینده، خوش‌بین و امیدوار هستم.
۳. اغلب، احساساتم را به اندازه‌ای در سینه حبس می‌کنم که احساس می‌کنم در حال انفجار هستم.
۴. از بودن در جمع دوستان و آشنایان لذت می‌برم.
۵. می‌توانم از روی همدلی، خود را جای دیگران بگذارم.
۶. ذاتاً اهل بخشش دیگران هستم.
۷. مسئولیت و نظارت بر دیگران را دوست دارم.
۸. پیش از عمل، مکث و فکر می‌کنم.
۹. وظائف خود را با صداقت و درستی انجام می‌دهم.
۱۰. هنگام رانندگی در جاهای شلوغ یا گیر افتادن در ترافیک احساس ناآرامی می‌کنم.
۱۱. احساس می‌کنم زندگی ارزش زیستن دارد.
۱۲. دوست دارم نظرات خود دربارهٔ مسائل گوناگون را با دیگران در میان بگذارم.
۱۳. دوست دارم در جمع حرف بزنم و با دیگران بحث کنم.
۱۴. به خوبی می‌توانم تشخیص دهم که دیگران چه زمانی به تشویق یا عبارت محبت‌آمیز نیاز دارند.
۱۵. دوست دارم دیگران را به خاطر اشتباهاتشان تنبیه کنم.
۱۶. تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر نظرات اعضای خانواده یا اطرافیان خود دارم.
۱۷. به خاطر اقدام ناگهانی و بدون فکر به دردمس می‌افتم.
۱۸. وقتی قول انجام کاری را می‌دهم دیگران می‌توانند به انجام آن اطمینان داشته باشند.
۱۹. پس از یک تصادف یا رویداد ناراحت‌کننده، می‌توانم آرامش خود را بازیابم.
۲۰. دوره‌های افسردگی بدون دلیلی دارم که چند روز یا بیشتر طول می‌کشد.
۲۱. احساسات خود را به راحتی ابراز می‌کنم.
۲۲. از صحبت کردن با دیگران لذت می‌برم.
۲۳. کسی هستم که دیگران در هنگام درماندگی و سختی‌ها به من رجوع کنند.
۲۴. اغلب از عبارات تندی که باعث جریحه‌دار شدن احساسات دیگران شود استفاده می‌کنم.
۲۵. به آسانی تسلیم خواسته‌های دیگران می‌شوم.
۲۶. فقط پس از ملاحظهٔ همه جوانب یک سؤال به پاسخ می‌رسم.
۲۷. سعی می‌کنم کارهایم را به گردن دیگران بیندازم.
۲۸. در هم سنجی با اکثر افراد، زودتر عصبی می‌شوم.
۲۹. به راحتی می‌توانم دربارهٔ مشکلات و خوشی‌های خودم با دوستان نزدیک صحبت کنم.
۳۰. تنهایی را به بودن در جمع ترجیح می‌دهم.
۳۱. عمیقاً نگران رفاه دیگران هستم.
۳۲. به راحتی می‌توانم اشتباه کسی را ببخشم یا بی‌ادبی کسی را نادیده بگیرم.
۳۳. در تصمیم‌گیری‌ها ترجیح می‌دهم به نظرات دیگران متکی باشم.
۳۴. می‌توانم از اثرگذاری هیجانات بر قضاوت خود جلوگیری کنم.
۳۵. معمولاً به نتایج کارهایم فکر می‌کنم.
۳۶. به خاطر فقدان اعتماد به نفس، دچار مشکل می‌شوم.
۳۷. در یک موقعیت بحرانی بخوبی می‌توانم خودم را کنترل کنم.
۳۸. اغلب بدون دلیل، احساس بی‌حالی و دل‌سردی می‌کنم.
۳۹. خودم را شخص ارزشمندی می‌دانم.
۴۰. ابراز اشتیاق به خاطر دریافت هدیه، کمی برایم سخت است.
۴۱. پذیرایی از مهمان‌ها در منزل خود را دوست دارم.

۴۲. به راحتی می‌توانم احساسات و حالات دیگران را بفهمم.
۴۳. نسبت به انگیزه‌ها و اعمال دیگران بد بین هستم.
۴۴. برای عملکرد مناسب به تشویق و تأیید نیاز دارم.
۴۵. سرزنش و انتقاد دیگران، مرا آشفته می‌کند.
۴۶. فردی منظم هستم و دوست دارم همه کارهایم را مطابق برنامه انجام دهم.

عبارات زیر به برداشت‌های شما از خانواده خود بر اساس تجربیات شما در ۱۸ سال اول زندگی اختصاص دارد. با معیار قرار دادن تجربیاتی که تا ۱۸ سالگی داشتید به آن‌ها پاسخ دهید.

❖ با عبارات زیر تا چه اندازه موافقت می‌کنید؟

۴۷. جو عاطفی خانواده من معمولاً ناخوشایند بود.
۴۸. والدینم به راحتی اشتباهات خود را می‌پذیرفتند.
۴۹. در خانواده من، اختلافات و کشمکش‌ها به سختی حل و فصل می‌شد.
۵۰. من آزادانه می‌توانستم عقایدم را در خانواده بیان کنم.
۵۱. به طور کلی، فکر می‌کنم سال‌های کودکی‌ام خیلی خوش گذشت.
۵۲. تجاری در خانواده داشته‌ام که هنوز فکر آن‌ها آزارم می‌دهد.
۵۳. بعضی از تجارب خانوادگی‌ام سبب شده که در برقراری روابط صمیمی مشکلاتی داشته باشم.
۵۴. ما معمولاً در خانواده می‌توانستیم تعارضات و اختلاف نظرات را حل و فصل کنیم.
۵۵. با توجه به آنچه که در خانواده‌ام تجربه کرده‌ام فکر می‌کنم روابط خانوادگی، با احساس رضایت و آرامش همراه است.
۵۶. پدرم از رابطه زناشویی خویش رضایت داشت.
۵۷. مادرم از رابطه زناشویی خویش رضایت داشت.
۵۸. ترجیح می‌دهم رابطه زناشویی من هم مانند والدینم باشد.
۵۹. از شیوه رفتار پدرم با خودم راضی هستم.
۶۰. پدرم به خوبی نیازهای من را درک می‌کرد.
۶۱. کلاً رابطه عاطفی خوبی با پدرم داشتم.
۶۲. کلاً رابطه عاطفی خوبی با مادرم داشتم.
۶۳. مادرم به خوبی نیازهای من را درک می‌کرد.
۶۴. از شیوه رفتار مادرم با خودم راضی هستم.

